

คู่มือประชาชนผู้ได้รับ สทก. ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ

กรมป่าไม้

ส่วนจัดการที่ดินป่าไม้

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

សាក.

คำนำ

การที่กรมป่าไม้ดำเนินการให้สิทธิทำกิน (สทก.) แก่ราษฎรนั้นเป็นการปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือราษฎรที่มีความจำเป็นในการครองชีพ ให้สามารถเข้าทำกินในเขตป่าสงวนแห่งชาติได้ โดยไม่เดือดร้อน และโดยมีที่อยู่เป็นหลักแหล่งเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ เป็นส่วนหนึ่งของการ "จัดการที่ดินป่าไม้" เพื่อประโยชน์ในการควบคุม ดูแล รักษา หรือบำรุงป่าสงวนแห่งชาติ มิใช่การนำพื้นที่ป่าไม้ไปจัดสรรที่ดินทำกินแต่อย่างใด

สทก. เป็นงานในลักษณะที่มุ่งให้ "คน" กับ "ป่า" สามารถอยู่ด้วยกันได้ โดยประสานประโยชน์ของที่ดินในเขตป่าไม้ ให้ตอบสนองต่อความต้องการในเรื่องการอยู่อาศัยทำกินของราษฎร และไม่บุกรุกทำลายป่าอีกต่อไป ขณะเดียวกันก็สามารถตอบสนองต่อความจำเป็นของประเทศชาติที่ต้องสงวนที่ดิน เพื่อให้เป็นพื้นที่สำหรับ "ป่า" ไว้

กรมป่าไม้จัดทำหนังสือเล่มนี้ขึ้นก็เพื่อต้องการให้พี่น้องประชาชนผู้ได้รับ สทก. ได้รู้และเข้าใจถึงการมีสิทธิทำกิน หน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ ตลอดจนข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์ที่ดิน สทก. ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กรมป่าไม้หวังว่าจะได้รับความร่วมมือร่วมใจจากพี่น้องประชาชนผู้ที่ได้รับ สทก. ทุกท่าน

สำนักจัดการที่ดินป่าไม้

กรมป่าไม้

สิงหาคม ๒๕๕๑

“สทก.” มาจากกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

“.....ทำอย่างไรสำหรับให้คนที่อยู่ในป่าสงวน สามารถที่จะทำกินได้โดยถูกต้อง ตามกฎหมาย แล้วก็ไม่มีผิดระเบียบของทางราชการ ไม่ทำให้ป่าสงวนแห่งชาตินี้พังลงไป มากกว่าที่เป็นอยู่ “ สทก ” นี้ เกิดขึ้นเมื่อประมาณ 10 วันนี้ เกิดขึ้นที่บ้านห้วยตอง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่เอง คือเราไปหลายแห่ง จากแม่แจ่มแล้วเข้าไปใน เขตสันป่าตอง ก็มีชาวบ้านห้วยตองมาขอ นส.3 ผู้ว่าบอกว่าไม่ไหว พวกนี้ถ้าให้ นส.3 ที่หลังป่าก็พังถล่มหมด ใช้นไม่ได้ ก็มาคิดว่าถูกต้องเพราะว่าถ้าให้ไป เขาก็ขาย เสรีแล้วเขาก็บุกเข้าไปอีก ก็ขายสิทธิ์ต่อไป แม้จะไม่มี นส.3 ก็ยังขายสิทธิ์ ที่ผู้ว่า ว่าอย่างนั้น ก็ต้องหาวิธีแก้ไข

แห่งใดที่ทางการยังไม่ถือว่าเป็นเขตที่เพิกถอนป่าสงวน และประชาชน เข้าไปทำกิน ก็ต้องมีการควบคุม อย่างเช่น โครงการหลวงไปควบคุมให้ เขาถือว่าเขา ทำถูกต้องแล้ว ไม่ทำลายป่าเพิ่มเติม หรือไม่ทำให้เสียหาย เขามีสิทธิ์ เลยคิดว่าควรให้ ใบแสดงว่ามี “สิทธิ์ทำกิน” ก็กลายเป็น “สทก.”

ความบางตอน จาก พระบรมราโชวาท

พระราชทานในวันปิดการสัมมนา การพัฒนาการเกษตรภาคเหนือ

ณ สำนักงานเกษตรภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่

26 กุมภาพันธ์ 2524

คำนำ

การที่กรมป่าไม้ดำเนินการให้สิทธิทำกิน (สทก.) แก่ราษฎรนั้นเป็นการปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือราษฎรที่มีความจำเป็นในการครองชีพ ให้สามารถเข้าทำกินในเขตป่าสงวนแห่งชาติได้ โดยไม่เดือดร้อน และโดยมีที่อยู่เป็นหลักแหล่งเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ เป็นส่วนหนึ่งของการ "จัดการที่ดินป่าไม้" เพื่อประโยชน์ในการควบคุม ดูแล รักษา หรือบำรุงป่าสงวนแห่งชาติ มิใช่การนำพื้นที่ป่าไม้ไปจัดสรรที่ดินทำกินแต่อย่างใด

สทก. เป็นงานในลักษณะที่มุ่งให้ "คน" กับ "ป่า" สามารถอยู่ด้วยกันได้ โดยประสานประโยชน์ของที่ดินในเขตป่าไม้ ให้ตอบสนองต่อความต้องการในเรื่องการอยู่อาศัยทำกินของราษฎร และไม่บุกรุกทำลายป่าอีกต่อไป ขณะเดียวกันก็สามารถตอบสนองต่อความจำเป็นของประเทศชาติที่ต้องสงวนที่ดิน เพื่อให้เป็นพื้นที่สำหรับ "ป่า" ไว้

กรมป่าไม้จัดทำหนังสือเล่มนี้ขึ้นก็เพื่อต้องการให้พี่น้องประชาชนผู้ได้รับ สทก. ได้รู้และเข้าใจถึงการมีสิทธิทำกิน หน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ ตลอดจนข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์ที่ดิน สทก. ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กรมป่าไม้หวังว่าจะได้รับความร่วมมือร่วมใจจากพี่น้องประชาชนผู้ได้รับ สทก. ทุกท่าน

สำนักจัดการที่ดินป่าไม้

กรมป่าไม้

สิงหาคม ๒๕๕๑

**ความเป็นมาของการช่วยเหลือราษฎรในเขตป่าสงวนแห่งชาติ
ในรูปแบบของการให้สิทธิ์ทำกิน - สทก.**

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2522 ให้ดำเนินการช่วยเหลือราษฎร ที่บุกรุกอยู่ในป่าสงวนแห่งชาติ ให้ได้รับอนุญาตโดยชอบด้วยกฎหมายให้มีที่ทำกินเป็นหลักแหล่งไม่ไปบุกรุกแผ้วถางต่อไปอีก โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ * ได้สั่งการให้กรมป่าไม้ดำเนินการในแนวทางตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ที่ดิน สำหรับที่ดินป่าสงวนที่เสื่อมโทรม และราษฎรได้เข้าไปทำกินอยู่แล้วนั้น ทรงเห็นว่ารัฐน่าจะดำเนินการตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่นั้นๆ เพื่อให้กรรมสิทธิ์แก่ราษฎรให้ทำกินได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย แต่มิได้เป็นการออกโฉนดที่จะสามารถนำไปซื้อขายได้ เพียงแต่ควรให้ออก ใบสัญญารับรองสิทธิ์ทำกิน (สทก.) แบบมรดกตกทอดแก่ทายาท ให้สามารถทำกินได้ตลอดไป และด้วยวิธีการนี้ ก็ได้ช่วยให้ราษฎรมีกรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นของตนเองและครอบครัว โดยไม่อาจนำที่ดินนั้นไปขาย และไม่ไปบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนอื่นๆ อีกต่อไป กรมป่าไม้ได้เริ่มดำเนินการให้สิทธิ์ทำกิน (สทก.) ในเขตป่าสงวนแห่งชาติมานับตั้งแต่ปี 2525

ในปี พ.ศ. 2528 รัฐบาล ได้ตราพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2528 กำหนดให้มี มาตรา 16 ทวิ และมาตรา 16 ตรี ขึ้นเพื่อช่วยเหลือราษฎรที่มีความจำเป็นในการครองชีพ สามารถเข้าทำกินในเขตป่าสงวนแห่งชาติได้โดยไม่เดือดร้อน และโดยมีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง ซึ่งความตามพระราชบัญญัติดังกล่าว เป็นการรับรองว่า สิทธิ์ทำกิน (สทก.) ในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่กรมป่าไม้มอบให้กับราษฎรนั้น เป็นไปตามกฎหมาย โดยการออกเป็น "หนังสืออนุญาตให้ทำประโยชน์และอยู่อาศัยภายในเขตปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติ" (แบบ สทก.)

* สังกัดเดิมของกรมป่าไม้ในสมัยนั้น

กรมป่าไม้ออกหนังสือ "สทก." ให้ราษฎรอย่างไร

การที่จะให้ "สทก." ในป่าสงวนแห่งชาติใด ก่อนอื่นกรมป่าไม้ จะส่งเจ้าหน้าที่ออกไปทำการสำรวจตรวจสอบสภาพพื้นที่ในป่าสงวน แห่งชาตินั้น เพื่อหมายแนวกำหนดพื้นที่ที่มีสภาพป่า พื้นที่ลาดชัน พื้นที่ไม่เหมาะสม กันออกจากพื้นที่อยู่อาศัย/ทำกินของราษฎรให้ชัดเจน

ต่อจากนั้นจะให้เจ้าหน้าที่ไปประชาสัมพันธ์นัดหมายราษฎรในพื้นที่ ให้มาประชุมเพื่อรับฟังคำชี้แจงถึงหลักเกณฑ์ต่างๆ ในการให้สิทธิทำกิน

ขั้นตอนต่อไปเจ้าหน้าที่จะนัดหมายราษฎรแต่ละรายมานำชี้เพื่อสำรวจ ตรวจสอบสภาพพื้นที่และทำการรังวัดแปลงที่ดิน หากถูกต้องตามหลักเกณฑ์ และข้อกำหนดเกี่ยวกับพื้นที่ ก็จะมีการดำเนินการเพื่อออกหนังสืออนุญาตให้ต่อไป

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาอนุญาตให้มีสิทธิ์ทำกิน

ลักษณะของพื้นที่

1. จะต้องเป็นป่าสงวนแห่งชาติที่มีลักษณะเป็นป่าเสื่อมโทรมตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

2. เป็นพื้นที่ที่ได้ทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยอยู่แล้ว

